

Mojca Juriševič

**SPODBUJAMO RAZVOJ
ZDRAVE OTROKOVE SAMOPODOBE
V ZAČETKU ŠOLANJA**

*Priročnik za učitelje
prvega triletja osnovne šole*

**SPODBUJAJMO RAZVOJ
ZDRAVE OTROKOVE SAMOPODOBE
V ZAČETKU ŠOLANJA**

***Priročnik za učitelje
prvega triletja osnovne šole***

Mojca Juriševič

**UNIVERZA V LJUBLJANI
Pedagoška fakulteta**

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Education

Ljubljana, september 1999

Mag. Mojca Juriševič
SPODBUJAMO RAZVOJ ZDRAVE OTROKOVE SAMOPODOBE V ZAČETKU ŠOLANJA
Priročnik za učitelje prvega triletja osnovne šole

Recenzija: dr. Cveta Razdevšek-Pučko, izredna profesorica

Lektoriranje: Jasna Kamin

Za izdajatelja: prof. dr. Miran Čuk, dekan

Za založniško komisijo: prof. dr. Saša A. Glažar

Oblikovanje in računalniški prelom: Igor Cerar, ing.

Izdala: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Tisk: Tiskarna Pleško d.o.o. Ljubljana

Naklada: 1000 izvodov, 1. izdaja

©1999 avtor

Po Zakonu o davku na dodano vrednost (Uradni list RS št. 89/98, 7. točka, 25. člen)
sodi knjiga med proizvode, za katere se plačuje 8 % davek od prometa proizvodov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.922.7
37.015.3

JURIŠEVIČ, Mojca

Spodbujamo razvoj zdrave otrokove samopodobe v začetku šolanja :
priročnik za učitelje prvega triletja osnovne šole / Mojca Juriševič. - 1. izd. -
Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 1999

ISBN 86-7735-035-7

103319552

VSE PRAVICE PRIDRŽANE. REPRODUCIRANJE IN RAZMNOŽEVANJE DELA PO ZAKONU
O AVTORSKI PRAVICI NI DOVOLJENO.

144 757

VSEBINA

Predgovor	5
1 Uvod	9
2 Vloga šole v procesu oblikovanja otrokove samopodobe	17
3 Samopodoba in učenje	21
3.1 Samopodoba in učna uspešnost	23
3.2 Oblikovanje učne samopodobe	25
3.3 Samopodoba na področju branja	26
3.4 Učiteljeva zaznava učenčeve samopodobe	28
4 Kako spodbujati razvoj zdrave otrokove samopodobe v začetku šolanja	31
4.1 Osnovni dejavniki	34
4.1.1 Šolsko okolje	35
4.1.2 Poučevanje	39
4.1.3 Pričakovanja	41
4.1.4 Povratne informacije	43
4.2 Podporni dejavniki	37
5 Učiteljeva samopodoba	49
6 Zaključek	51
7 Literatura	53

*To smo mi
učenci 1. D
Osnovna šola Trbovlje*

PREDGOVOR

»Z otrokom je treba ravnati kar najbolj spoštljivo.«
Juvenal

Prehod iz predšolskega v šolsko obdobje je za otroka pomembna življenjska prelomnica, tudi glede razvoja njegove samopodobe.

Novo socialno okolje otroku ponudi pestro paleto bolj ali manj ugodnih priložnosti in/ali možnosti, ki pogojujejo kvantitativne ter kvalitativne spremembe oblikovanja njegove samopodobe v prvih šolskih letih. To pomeni, da otrok v šoli razširja, pogloblja in utrjuje znanje, ki ga že ima o sebi na posameznih vsebinskih področjih, obenem pa tudi konstruira novo znanje na podlagi izkušenj, ki jih pridobiva v šoli – predvsem o sebi kot učencu. Te nove izkušnje pa so za otroka »vstopnica« v svet učenja, ki določa kvaliteto življenja v njem.

Učitelj v vlogi učenčeve najpomembnejše »pomembne druge osebe« ima moč in strokovno odgovornost, da spodbuja razvoj zdrave učenčeve samopodobe v obdobju, ko se le-ta začne oblikovati – v prvem oziroma v prvih šolskih letih. Njegov vpliv je toliko bolj pozitiven, kolikor bolj ozaveščen in strokovno utemeljen je njegov pedagoški pristop.

Priročnik *Spodbujajmo razvoj zdrave otrokove samopodobe v začetku šolanja* je namenjen učiteljem (tistim iz prakse ter bodočim učiteljem), ki bodo poučevali v prvem triletju osnovne šole. Zasnovan je kot spodbuda, opora ter vodilo pri spoznavanju in razumevanju osnovnih tem s področja psihologije samopodobe šolskega otroka. Pri tem na podlagi analize učiteljevih lastnih izkušenj »biti učenec« ter »biti učitelj« pomaga načrtovati k učencu usmerjen konkreten pedagoški pristop.

Kako je priročnik oblikovan?

Priročnik predstavlja strokovno nadgradnjo bolj znanstveno-raziskovalno usmerjene *Samopodobe šolskega otroka* (Juriševič, 1999a), ki služi tudi za teoretično izhodišče aplikacij v pedagoško prakso.

Priročnik obravnava oblikovanje otrokove učne samopodobe tako, da upošteva naloge, ki jih vstop v šolo postavlja pred otroka. Te naloge so (Entwisle s sod., 1987):

- prevzem nove vloge – vloge otroka-učenca
- identificiranje novih »pomembnih drugih oseb«
- sprejetje nove referenčne skupine
- razvoj/oblikovanje novih kriterijev za vrednotenje/ocenjevanje sebe in drugih

V uvodnem poglavju so predstavljena nekatera sodobna teoretična spoznanja o samopodobi ter smernice spodbujanja njenega zdravega razvoja v zgodnjem šolskem obdobju. V drugem poglavju je poudarjena vloga šole v oblikovanju učenčeve samopodobe; pozornost je namenjena tako razsežnostim kot omejitvam njenih vplivov. V tretjem poglavju je izpostavljen odnos med učenčevo samopodobo in učenjem. Poudarek je na osnovnih načelih oblikovanja posameznih sestavin učenčeve samopodobe ter na njihovem pomenu, ki se kaže v socialnem, predvsem pa v učnem vedenju šolskih otrok. Četrto poglavje je usmerjeno v iskanje različnih načinov, na katere lahko v šoli spodbujamo razvoj zdrave otrokove samopodobe. Ločeno so obravnavani osnovni ter podporni dejavniki. Namen petega poglavja pa je v učitelju spodbuditi razmišljanje o njegovi lastni poklicni samopodobi, ki ga vodi v razmišljanju, čustvovanju ter vedenju v razredu, pa tudi zunaj.

Pomembna sestavina priročnika so vaje, namenjene učiteljem. Njihov cilj je analiziranje lastnih (pedagoških) izkušenj, ozaveščanje določenih ravnanj ter spodbujanje refleksije o različnih vidikih pedagoške prakse ter o sodobnih spoznanjih na področju učenja in poučevanja. Ob vsaki vaji je opredeljen njen glavni cilj – tisti, h kateremu smo na določeni točki razmišljanja trenutno usmerjeni. Gradivo dopolnjujejo tudi predlogi za delo z učenci, učitelju v primer in/ali spodbudo za lastno ustvarjalno strokovno raziskovanje/delovanje.

Čeprav je vsaka izmed navedenih dejavnosti (vaje, predlogi) opredeljena le z enim ciljem, je koristno, da učitelj po izvedbi določene vaje ali posameznega predloga poišče tudi druge cilje, ki jih je z dejavnostjo uresničil.

Posamezne vsebine priročnika so plod večletnega strokovnega in znanstveno-raziskovalnega dela. K njihovi končni obliki so v pomembni meri vplivale tudi številne učiteljice razrednega pouka ter vzgojiteljice in vzgojitelji predšolskih otrok, s katerimi sem v zadnjih petih letih imela priložnost in čast sodelovati v sklopu različnih oblik stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev na Pedagoški fakulteti v Ljubljani (predvsem program za izpopolnjevanje učiteljic in učiteljev ter vzgojiteljic in vzgojiteljev za delo v prvem razredu devetletne osnovne šole ter seminarji/delavnice v okviru projekta Tempus Respect).

Njihova vprašanja, spodbude, kritike ter potrditve iz prakse so me vodile pri oblikovanju priročnika. Pri pisanju sem se oprla tudi na izkušnje, ki sem jih v zvezi z oblikovanjem samopodobe učencev pridobila ob obisku različnih šol (Primary schools) na Škotskem.

Kako uporabljati priročnik?

V svoji osnovi je priročnik zamišljen kot interaktivna oblika dela – izhaja iz spoznanja, da je učenje socialna dejavnost ter da ljudje svojo samopodobo oblikujemo v odnosih z drugimi ljudmi. To je še posebno pomembno na tistih mestih v priročniku, kjer so predstavljene vaje za učitelje. Čeprav to v gradivu ni posebej poudarjeno je koristno, da vsaki individualno izvedeni vaji sledi skupinska diskusija (v paru ali večji skupini) oziroma izmenjava različnih izkušenj in mnenj med učitelji v sodelovalnem vzdušju.

*...Spodbujati razvoj zdrave učenčeve samopodobe pomeni zagotoviti učne pogoje, v katerih bodo otroci v svetu učenja podobni pticam v letu:
varni, sproščeni, samostojni, naravni in – kompetentni...*

PEDAGOGSKA FAKULTETA - KNJIŽNICA

II 159.9
JURIŠEVIČ, M.
Spodbujajmo

0144157

COBISS

UNIVERZA V LJUBLJANI

Naslovnica: To smo mi

V našem razredu je lepo. Smo razred 1.d. Imamo različne okuse, nekateri imajo radi matematiko, drugi spet kaj drugega. Naučili smo se že veliko: pisati, brati, računati, reševati matematične zgodbice. Imamo prijazno učiteljico Vlasto, ki vse to nas je naučila. Imamo jo zelo radi. Vsak teden spoznamo kaj novega. Poznamo veliko pesmic. V razredu imamo tudi papagaja Jaka. V šolo ga je prinesla sošolka Tanita.

Učenci 1.d
pod mentorstvom učiteljice
Vlaste Bartolj
OŠ Trbovlje